

T. B. M. M. 397 üyesinin, 9 Temmuz 1961 tarihli 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5 maddesinin değiştirilmesine ve 2 geçici madde eklenmesine dair teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/815)

Millet Meclisi Başkanlığına

Beliren ihtiyaçları karşılamak için hazırlanmış olduğumuz Anayasa değişikliği ile ilgili metinleri, gerekçeleriyle birlikte saygularımızla sunuyoruz.

Isparta Milletvekili <i>S. Demirel</i>	Kastamonu Senatörü <i>A. N. Tuna</i>	Izmir Milletvekili <i>Ş. Osma</i>
Kastamonu Milletvekili <i>S. Keskin</i>	Giresun Milletvekili <i>N. Erkmén</i>	Balıkesir Milletvekili <i>A. İ. Karımlı</i>
İstanbul Milletvekili <i>O. C. Fersoy</i>	Burdur Senatörü <i>F. Kınaytürk</i>	Isparta Senatörü <i>M. Gülcügil</i>
İstanbul Milletvekili <i>M. F. Güngör</i>	Bursa Senatörü <i>İ. S. Çağlayangül</i>	Konya Senatörü <i>M. Varışlı</i>
Bolu Milletvekili <i>A. Çakmak</i>	Manisa Milletvekili <i>K. Şahinoğlu</i>	Afyon Milletvekili <i>A. İ. Ulubahşi</i>
Maraş Milletvekili <i>A. İmamoğlu</i>	Kayseri Milletvekili <i>E. Turgut</i>	Hatay Milletvekili <i>T. Köseoğlu</i>
Ankara Milletvekili <i>M. K. Coşkun</i>	Konya Senatörü <i>F. Halıcı</i>	Afyon K. Milletvekili <i>H. Dinçer</i>
Trabzon Milletvekili <i>A. İ. Birincioglu</i>	Uşak Milletvekili <i>O. Dengiz</i>	Aydın Milletvekili <i>İ. Sezgin</i>
İstanbul Milletvekili <i>T. Erer</i>	Kayseri Milletvekili <i>V. A. Özkan</i>	Çanakkale Senatörü <i>N. Altan</i>
Urfa Milletvekili <i>N. Cevheri</i>	Izmir Milletvekili <i>A. N. Erdem</i>	Manisa Senatörü <i>O. Karaosmanoğlu</i>
Adana Milletvekili <i>A. Topaloğlu</i>	Izmir Senatörü <i>O. Kor</i>	Kastamonu Senatörü <i>M. Çamlıca</i>
Trabzon Senatörü <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Afyon K. Senatörü <i>A. Karayığit</i>	Antalya Senatörü <i>A. Tekin</i>
Rize Senatörü <i>M. Agun</i>	Zonguldak Milletvekili <i>S. T. Müftüoğlu</i>	Balıkesir Milletvekili <i>K. Erdem</i>
Tokat Milletvekili <i>M. Kazova</i>	Adana Milletvekili <i>C. Oral</i>	Adana Milletvekili <i>C. Akçalı</i>

Kocaeli Milletvekili <i>C. Ademoğlu</i>	Bilecik Senatörü <i>O. Tuğrul</i>	Kastamonu Milletvekili <i>M. Topçular</i>
Kırşehir Milletvekili <i>C. Eroğlu</i>	Niğde Milletvekili <i>H. A. Kavurmacıoğlu</i>	Mardin Milletvekili <i>A. Kermooğlu</i>
Antalya Milletvekili <i>İ. Ataöv</i>	Ankara Milletvekili <i>K. Yılmaz</i>	Antalya Milletvekili <i>Ö. Eken</i>
Samsun Milletvekili <i>D. Kitaplı</i>	Erzurum Milletvekili <i>B. Danışman</i>	Sakarya Milletvekili <i>Y. Bir</i>
Manisa Milletvekili <i>S. Çağlar</i>	Sivas Milletvekili <i>E. Akova</i>	Eskişehir Milletvekili <i>O. Oğuz</i>
Niğde Milletvekili <i>N. Çerezci</i>	Ankara Milletvekili <i>İ. S. Hatipoğlu</i>	Amasya Milletvekili <i>S. Aygün</i>
İstanbul Milletvekili <i>A. Silivri</i>	Çorum Milletvekili <i>K. Demirer</i>	Uşak Milletvekili <i>F. Uğrasızoğlu</i>
Sivas Milletvekili <i>H. Çınar</i>	İstanbul Milletvekili <i>H. Güngör</i>	Niğde Milletvekili <i>H. Özalp</i>
Bilecik Milletvekili <i>Ş. Binay</i>	Kırıkkale Milletvekili <i>M. Atagün</i>	İttikâri Milletvekili <i>A. Zeydan</i>
Gaziantep Milletvekili <i>E. Ocak</i>	İzmir Milletvekili <i>B. Asutay</i>	Maras Milletvekili <i>V. Kadıoğlu</i>
Adıyaman Milletvekili <i>M. Z. Adıyaman</i>	Mardin Milletvekili <i>A. Özmen</i>	Bingöl Milletvekili <i>S. Aydar</i>
Denizli Milletvekili <i>M. E. Dural</i>	Diyarbakır Milletvekili <i>B. Eğüü</i>	Denizli Milletvekili <i>F. Avcı</i>
Trabzon Milletvekili <i>M. A. Oksal</i>	Sivas Milletvekili <i>T. Koraltan</i>	Neşehir Milletvekili <i>H. Başer</i>
Ankara Milletvekili <i>O. Aygün</i>	İstanbul Milletvekili <i>O. Özer</i>	İsparta Milletvekili <i>Y. Uysal</i>
Afyon Karahisar Milletvekili <i>K. Uysal</i>	Afyon Karahisar Senatörü <i>K. Şenocak</i>	Erzincan Milletvekili <i>H. Atabeyli</i>
Muğla Milletvekili <i>İ. Oktay</i>	Kars Milletvekili <i>V. Koçulu</i>	Ankara Milletvekili 5 madde. 2 geçici madde <i>H. Balan</i>
Erzurum Milletvekili <i>F. Taşkesenlioğlu</i>	Gümüşane Milletvekili <i>M. Karaman</i>	Samsun Senatörü <i>F. Tevetoğlu</i>
Ankara Milletvekili <i>M. Maden</i>	Bolu Milletvekili <i>H. İ. Cop</i>	Kars Milletvekili <i>İ. H. Alaca</i>
Tokat Milletvekili <i>Y. Ulusoy</i>	Erzurum Milletvekili <i>N. Gacıroğlu</i>	Hatay Senatörü <i>M. Delivelı</i>

Aydın Senatörü <i>C. Coşkun</i>	Bitlis Senatörü <i>O. Kürümoğlu</i>	Tokat Milletvekili <i>O. Hacıbaloğlu</i>
Erzurum Milletvekili <i>S. Aras</i>	Bursa Milletvekili <i>K. Önadm</i>	Samsun Milletvekili <i>İ. Yalçmer</i>
Bolu Milletvekili <i>A. Yılmaztürk</i>	Muş Milletvekili <i>K. Emre</i>	Çorum Senatörü <i>S. Yalçuk</i>
Izmir <i>M. Akan</i>	Rize Milletvekili <i>S. Z. Köseoğlu</i>	Izmir Milletvekili <i>M. Daldal</i>
Samsun Milletvekili <i>R. Rendeci</i>	Muğla Senatörü <i>H. Menteseoğlu</i>	Kocaeli Milletvekili <i>S. Yahşi</i>
Izmir Senatörü <i>M. Karlı</i>	Kırklareli Senatörü <i>A. Alkan</i>	Adana Milletvekili <i>S. Yılmaz</i>
Çankırı Senatörü <i>G. Titrek</i>	Adıyaman Senatörü <i>S. Turanlı</i>	Samsun Senatörü <i>E. Işıklar</i>
Kütahya Senatörü <i>O. Akça</i>	Eskişehir Senatörü <i>Ö. Ucuşal</i>	Giresun Senatörü <i>S. Orhon</i>
Bursa Senatörü <i>C. Ortaç</i>	Balıkesir Senatörü <i>N. Demirel</i>	Adana Senatörü <i>M. N. Ademoğlu</i>
Izmir Senatörü <i>M. Bozaklar</i>	Uşak Senatörü <i>M. Faik Atayurt</i>	Gaziantep Senatörü <i>İ. T. Kutlar</i>
Niğde Senatörü <i>H. A. Göktürk</i>	Afyon Senatörü <i>K. Karaağaçoğlu</i>	Sakarya Senatörü <i>O. Salıhoğlu</i>
Erzurum Senatörü <i>S. Hatunoğlu</i>	Erzurum Senatörü <i>O. Alıhocagil</i>	Zonguldak Senatörü <i>A. D. Yüce</i>
Bursa Senatörü <i>Ş. Kayalar</i>	Ordu Senatörü <i>S. Acar</i>	Gümüşane Senatörü <i>A. Cülara</i>
Zonguldak Senatörü <i>T. Baltan</i>	Kütahya Senatörü <i>İ. E. Erdinç</i>	Kars Senatörü <i>Y. Z. Ayrim</i>
İstanbul Senatörü <i>E. Adalı</i>	Tokat Senatörü <i>A. Altunbaş</i>	Aydın Senatörü <i>İ. C. Ege</i>
Urfa Senatörü <i>H. Oral</i>	Erzurum Senatörü <i>E. Somunoğlu</i>	Siirt Senatörü <i>A. Kavak</i>
Siirt Milletvekili <i>S. Oran</i>	Ankara Milletvekili <i>H. T. Toker</i>	Kütahya Milletvekili <i>İ. Ersoy</i>
Bolu Milletvekili <i>Ş. Kıyıkıoğlu</i>	Bingöl Milletvekili <i>M. Bilgin</i>	Samsun Milletvekili <i>H. Özalp</i>
Eskişehir Milletvekili <i>İ. Anç</i>	Gaziantep Milletvekili <i>L. Söylemez</i>	Kayseri Milletvekili <i>H. Nakıboğlu</i>
Kırklareli Milletvekili <i>H. Korkut</i>	İstanbul Milletvekili <i>N. İ. Tokgöz</i>	Çanakkale Milletvekili <i>M. H. Önür</i>

Çanakkale Milletvekili
K. Bağcıoğlu

Konya Milletvekili
T. Y. Öztuna

Denizli Milletvekili
A. Uslu

Isparta Milletvekili
A. İ. Balım

İstanbul Milletvekili
H. Türkay

Urfa Milletvekili
M. Aksoy

Afyon K. Milletvekili
R. Çerçel

Trabzon Milletvekili
S. Güven

Afyon K. Milletvekili
Ş. Güler

Aydın Milletvekili
N. Mentеше

Sinop Senatörü
Nazım İnebeyli

Hakkâri Senatörü
N. Seyhan

Konya Senatörü
O. Nuri Canpolat

Edirne Senatörü
N. Ergeneli

Ordu Milletvekili
C. Ekinci

Zonguldak Milletvekili
K. Nedimoğlu

Kastamonu Milletvekili
M. Akdoğanlı

Çanakkale Milletvekili
R. Sezgin

Bursa Milletvekili
A. Türkel

Balıkesir Milletvekili
M. Ş. Çavdaroğlu

Hatay Milletvekili
A. Yılmaz

Kayseri Milletvekili
Ş. Doğan

Artvin Milletvekili
M. Rona

Diyarbakır Milletvekili
A. Ensarioğlu

Tunceli Milletvekili
K. Aral

Sakarya Milletvekili
N. Bayar

Maraş Milletvekili
Z. Kürşad

İzmir Milletvekili
A. Özdemir

Sakarya Milletvekili
G. Hun

Ankara Senatörü
Yiğit Köker

Eskişehir Milletvekili
M. Ş. Sönmez

Muş Senatörü
İ. Bingöl

Sivas Senatörü
N. Ertürk

Çorum Senatörü
M. Ş. Özçetin

Hatay Milletvekili
H. Akgöl

İzmir Milletvekili
N. Kürşad

Manisa Milletvekili
E. Akça

Giresun Milletvekili
M. E. Turgutalp

Edirne Milletvekili
V. Gülkan

Eskişehir Milletvekili
S. Öztürk

Adıyaman Milletvekili
A. A. Turanlı

Rize Milletvekili
E. Y. Akçal

İçel Milletvekili
M. Arıkan

Diyarbakır Milletvekili
N. Yıldırım

Urfa Milletvekili
B. Karakeçili

Bursa Milletvekili
E. Mat

Ankara Milletvekili
O. Eren

Bursa Milletvekili
M. Tayyar

Ankara Senatörü
T. Kapanlı

İstanbul Senatörü
M. Halûk Berkol

Malatya Senatörü
H. Özer

Balıkesir Senatörü
C. İnkaya

Manisa Senatörü
O. Süersan

İstanbul Senatörü
R. Öztürkçine

Manisa Milletvekili
C. S. Gümüspala

Balıkesir Milletvekili
O. Tarı

Adana Milletvekili
S. Kılıç

Ordu Milletvekili
H. Mağden

Çankırı Milletvekili
A. Tosyahoğlu

Edirne Milletvekili
İ. Erten

Zonguldak Milletvekili
F. Ak

Diyarbakır Milletvekili
S. Savcı

Çorum Milletvekili
A. Güler

Zonguldak Milletvekili
F. Fırat

Ankara Milletvekili
S. Bosna

Malatya Milletvekili
A. Karaaslan

Çorum Milletvekili
A. Topçubaşı

İstanbul Milletvekili
S. Bilgiç

Erzurum Milletvekili
C. Önder

Trabzon Milletvekili
N. Çakıroğlu

Konya Milletvekili
B. Dağdas

Antalya Milletvekili
S. Çiloğlu

İzmir Milletvekili
Ş. Akkan

Konya Milletvekili
M. N. Kalaycıoğlu

İzmir Milletvekili
A. N. Üner

Bursa Milletvekili
M. Turgut

İstanbul Milletvekili
N. Eroğan

Bingöl Senatörü
A. H. Yurtsever

Mardin Senatörü
A. Bayar

İçel Milletvekili
H. Türkmen

Kırşehir Milletvekili
M. K. Güneş

Balıkesir Milletvekili
İ. Aytaç

Kocaeli Senatörü
L. Tokoğlu

Kütahya Milletvekili
M. Erez

İstanbul Milletvekili
İ. H. Tekinel

Yozgat Senatörü
İ. Yeşilyurt

Çorum Milletvekili
Y. Çağlayan

Samsun Milletvekili
T. Asal

Kocaeli Milletvekili
V. Engiz

Rize Milletvekili
H. B. Albayrak

Gaziantep Milletvekili
M. Kılıç

Elâzığ Milletvekili
S. Güldoğan

Konya Milletvekili
M. K. İmer

Manisa Milletvekili
V. Sınmaz

İzmir Milletvekili
İ. Süersan

Muş Milletvekili
N. Ağaoğlu

İstanbul Milletvekili
İ. Abak

Çorum Milletvekili
İ. Tombuş

Trabzon Milletvekili
E. Dikmen

Kayseri Senatörü
H. Kalpaklıoğlu

Ankara Milletvekili
O. Alp

Giresun Milletvekili
H. İpek

Yozgat Milletvekili
T. Nizamoğlu

Erzurum Milletvekili
T. Bilgin

Kastamonu Milletvekili
O. Deniz

Samsun Milletvekili
B. Uzunoglu

İstanbul Milletvekili
F. Bozbeylı

Denizli Milletvekili
H. Korkmazcan

Ordu Milletvekili
A. Bodur

Erzurum Milletvekili
R. Cınısı

Denizli Milletvekili
S. Arslan

Sakarya Milletvekili
V. Önsal

Konya Milletvekili
Ö. Ölçmen

Trabzon Senatörü
Ö. L. Hocaoglu

Aydın Milletvekili
K. Z. Öztürk

Siirt Milletvekili
Z. Çeliker

Kayseri Senatörü
H. Dikeçligil

Konya Milletvekili
F. Sükan

Giresun Milletvekili
A. İzmen

Diyarbakır Milletvekili
H. Değer

Kütahya Milletvekili <i>M. Ersoy</i>	İstanbul Senatörü <i>Ş. Akyürek</i>	İstanbul Milletvekili <i>İ. Darendeioğlu</i>
Tekirdağ Senatörü <i>C. Tarlan</i>	İstanbul Milletvekili <i>A. T. Topaloğlu</i>	Kayseri Milletvekili <i>T. Feyzioğlu</i>
Ankara Milletvekili <i>E. Paksüt</i>	Tekirdağ Milletvekili <i>O. Öztrak</i>	Konya Milletvekili <i>V. Tanır</i>
Siirt Milletvekili <i>M. N. Oktay</i>	Van Milletvekili <i>M. S. Yıldız</i>	Afyon K. Milletvekili <i>H. Hamamcioğlu</i>
Gaziantep Milletvekili <i>H. İncioğlu</i>	Tokat Milletvekili <i>R. Önder</i>	Yozgat Milletvekili <i>İ. Kapısız</i>
Giresun Milletvekili <i>İ. K. Naibolu</i>	Konya Milletvekili <i>İ. Kabadayı</i>	Kayseri Milletvekili <i>M. Türkmenoğlu</i>
Kastamonu Milletvekili <i>H. Tosyalı</i>	Adana Milletvekili <i>T. Topaloğlu</i>	Konya Senatörü <i>S. Çumralı</i>
Hatay Senatörü <i>E. Bahadırlı</i>	Kayseri Senatörü <i>S. Turan</i>	Urfa Senatörü <i>İ. E. Karakapıcı</i>
Antalya Senatörü <i>M. Pırılı</i>	Kırşehir Senatörü <i>H. Özmen</i>	Mardin Senatörü <i>A. Saraçoğlu</i>
Erzincan Senatörü <i>F. Baysoy</i>	Ankara Senatörü <i>M. Ulusoy</i>	İstanbul Senatörü <i>C. Yıldırım</i>

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 57 ve 148 nci maddelerinin değiştirilmesi ve siyasî partilere Devletçe yapılacak yardımla ilgili bir geçici madde eklenmesi yolundaki tekliflere katıldığımızı saygıyla arz ederiz.

Zonguldak Milletvekili <i>B. Ecevit</i>	Adıyaman Milletvekili <i>K. Kırkoğlu</i>	Konya Milletvekili <i>M. Üstündağ</i>
Edirne Milletvekili <i>C. Sayın</i>	Ankara Senatörü <i>H. O. Bekata</i>	Gaziantep Senatörü <i>S. Tanyeri</i>
Denizli Milletvekili <i>H. Oral</i>	Sivas Milletvekili <i>A. Durakoğlu</i>	Tokat Senatörü <i>Z. Betil</i>
Tokat Milletvekili <i>İ. H. Birler</i>	Erzurum Milletvekili <i>S. Erverdi</i>	Adana Senatörü <i>M. Y. Mete</i>
Aydın Senatörü <i>H. Coral</i>	Balıkesir Senatörü <i>N. Sarlıcalı</i>	Bursa Senatörü <i>S. Ural</i>
Denizli Senatörü <i>H. Atmaca</i>	İçel Senatörü <i>L. Bilgen</i>	Giresun Senatörü <i>İ. Topaloğlu</i>
İstanbul Senatörü <i>F. Gündoğan</i>	Kars Senatörü <i>S. Atalay</i>	Konya Senatörü <i>F. Özlen</i>

Sivas Senatörü <i>Â. Altay</i>	Sivas Senatörü <i>H. Öztürk</i>	Zonguldak Senatörü <i>M. A. Pestilci</i>
Adana Milletvekili <i>E. H. Postacı</i>	Afyon K. Milletvekili <i>S. Mutlu</i>	Ankara Milletvekili <i>K. Ataman</i>
Ankara Milletvekili <i>O. Birgüt</i>	Ankara Milletvekili <i>İ. Cüccoğlu</i>	Ankara Milletvekili <i>A. S. Hiçerimez</i>
Ankara Milletvekili <i>Ş. Özdenoğlu</i>	Ankara Milletvekili <i>C. Yorulmaz</i>	Antalya Milletvekili <i>Ö. Buyrukçu</i>
Aydın Milletvekili <i>M. K. Yılmaz</i>	Balıkesir Milletvekili <i>M. N. Gürer</i>	Balıkesir Milletvekili <i>M. N. Sandıkçoğlu</i>
Bilecik Milletvekili <i>M. Ergül</i>	Bitlis Milletvekili <i>K. M. Akışık</i>	Burdur Milletvekili <i>N. Yavuzkan</i>
Çanakkale Milletvekili <i>M. Çalkoğlu</i>	Çankırı Milletvekili <i>N. Ç. Yazıcıoğlu</i>	Çorum Milletvekili <i>C. Angın</i>
Denizli Milletvekili <i>İ. Açıkalm</i>	Erzincan Milletvekili <i>II. Çetinkaya</i>	Erzurum Milletvekili <i>G. Karaca</i>
Gaziantep Milletvekili <i>Ş. Çolakoğlu</i>	Giresun Milletvekili <i>M. K. Çilesiz</i>	Gümüşane Milletvekili <i>N. Alp</i>
Hatay Milletvekili <i>M. S. Reşa</i>	İçel Milletvekili <i>C. Yılmaz</i>	İstanbul Milletvekili <i>B. Ersoy</i>
İstanbul Milletvekili <i>O. Eyüboğlu</i>	İstanbul Milletvekili <i>M. K. Özeke</i>	İzmir Milletvekili <i>M. H. Çakır</i>
İzmir Milletvekili <i>K. Önder</i>	Kars Milletvekili <i>T. Artaç</i>	Kars Milletvekili <i>K. Güven</i>
Kars Milletvekili <i>K. Okyay</i>	Kastamonu Milletvekili <i>M. Seydibeyoğlu</i>	Kayseri Milletvekili <i>T. D. Aşargil</i>
Kayseri Milletvekili <i>M. Yüceler</i>	Kırıkkale Milletvekili <i>B. Arda</i>	Kırşehir Milletvekili <i>M. Aksoy</i>
Konya Milletvekili <i>O. Okay</i>	Malatya Milletvekili <i>II. Gökçe</i>	Manisa Milletvekili <i>V. Bakırh</i>
Manisa Milletvekili <i>M. Ok</i>	Maras Milletvekili <i>M. Özdal</i>	Maras Milletvekili <i>I. Öztürk</i>
Muğla Milletvekili <i>A. Döğerli</i>	Niğde Milletvekili <i>M. Ocakçoğlu</i>	Ordu Milletvekili <i>M. Ekşi</i>
Ordu Milletvekili <i>F. Güley</i>	Ordu Milletvekili <i>O. Vural</i>	Rize Milletvekili <i>S. Kumbasar</i>
Sakarya Milletvekili <i>B. T. Boztepe</i>	Sakarya Milletvekili <i>II. Uysal</i>	Samsun Milletvekili <i>Y. Akai</i>
Samsun Milletvekili <i>I. Kılıç</i>	Siiirt Milletvekili <i>Â. Yaşa</i>	Sivas Milletvekili <i>V. Bozath</i>

Sivas Milletvekili
E. Kangal

Tekirdağ Milletvekili
Y. Alpaslan

Trabzon Milletvekili
C. Küçük

Trabzon Milletvekili
M. Arslantürk

Trabzon Milletvekili
A. Şener

Urfa Milletvekili
N. Aksoy

Uşak Milletvekili
Â. Turan

Van Milletvekili
M. E. Erdiñ

Zonguldak Milletvekili
H. Baytürk

MADDELERİN GEREKÇELERİ

30 ncu madde Gerekçesi

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 15 nci maddesiyle kabul edilmiş bulunan otuz günlük gözetim altında tutma süresi, sözü geçen maddenin Anayasa Mahkemesi tarafından, 14 Ekim 1972 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan, esas 1971/31, Karar 1972/5 sayılı, 15 ve 16 Şubat 1972 tarihli, kararıyla iptal edilmiştir. Bu bakımdan otuz günlük gözetim altında tutma süresi işletilemez hale gelmiştir. Toplum bakımından büyük önem taşıyan ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev ve yetki alanına giren suçluluk halleriyle genel olarak Sıkıyönetim veya savaş halinde kırksekiz saatten veya yedi günden fazla bir sürenin kabul edilmesi kesin bir ihtiyaçtır. Ancak, Anayasada, genellikle kabul edilecek bu farklı sürenin kısaltılması da kişi hürriyetlerini esas alan Anayasamızın ruhuna daha uygun düşeceği dikkate alınarak, bu sürenin onbeş gün olmak üzere tespiti tercih edilmiştir.

Madde 57 Fıkra 2,3 Gerekçesi

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının birleştirilmesi suretiyle yapılan değişiklik, hesap verme ve denetim prensibinin gayesi dışında bir genişlikle uygulanmasını önlemek ve uygulama güçlüklerini gidermek amacıyla yapılmıştır. Hesap vermenin hangi hallerde ve ne suretle olacağı ve denetimin hangi hallerde ve nasıl yapılacağı hususlarının düzenlenmesi Siyasî Partiler Kanununa bırakılmıştır.

GEREKÇE

Madde - 136 - Ek Fıkra : 2,3,4,5,6,7

Bütün dünyada olduğu gibi memleketimizde de, son yıllarda yeni suç ve suçluluk kavramları ortaya çıkmış, dolayısıyla suçların ve suçluların kovuşturulması ve yargılanması için yeni usuller aranması ve bulunması zorunlu hale gelmiştir. Özellikle «Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendiren» suçların kovuşturulmasında ve yargılanmasında, gerek ceza müessiriyetini artırmak için süratli yargılamayı sağlamak ve gerekse özellik arzeden bu suçların, ihtisaslaşmış mahkemelerde görülmesini mümkün kılmak için «Devlet Güvenlik Mahkemeleri» kurulmasında fayda görülmüştür.

136 ncu maddeye eklenen fıkralar metninden de anlaşılacağı üzere :

a) Devlet Güvenlik Mahkemeleri ihtiyaca göre belli bölgelerde görev yapmak üzere kurulacak ve yetki alanları önceden tespit edilecektir.

b) Her Devlet Güvenlik Mahkemesi bir başkan, dört üye ile iki yedek üyeden kurulacaktır. Başkan, iki asıl ve bir yedek üye birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; iki asıl ve bir yedek üye ise birinci sınıf askerî hâkimlerden atanacaktır.

c) Her Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından atanacak bir savcı ile Cumhuriyet savcıları ve askerî hâkimler arasından atanacak yeteri kadar savcı yardımcısı bulunacaktır.

d) Devlet Güvenlik Mahkemesi başkanlığı, üyeliği, yedek üyeliği, savcılığı ve savcı yardımcılığı atamalarında Bakanlar Kurulunca her boş yer için bir misli aday gösterilecek; başkan, asıl ve yedek hâkim üyeler Yüksek Hâkimler Kurulunca; savcı ve yardımcılar Yüksek Savcılar Kurulunca; askerî hâkimlerden atanacak üye, yedek üye ve savcı yardımcılar ise özel kanunlarında gösterilen usule göre, atanacaklardır.

e) Devlet Güvenlik Mahkemesi başkan, üye, savcı ve savcı yardımcılar üç yıl için atanacakları bu süre içinde aslı görevleri ile ilişkileri kesilecek ve sürenin bitiminde yeniden atanmaları mümkün olacaktır.

f) Devlet Güvenlik Mahkemesine atanan hâkim, Cumhuriyet savcısı ve askerî hâkimlerin özlük hakları ve disiplin işleri tâbi oldukları kanunlara göre yürütülecektir.

g) Devlet Güvenlik Mahkemelerinden verilen kararların temyiz mercii, Yargıtayda yalnız bu mahkemelerin kararlarını incelemek üzere kurulacak özel daire veya daireler olacak, Genel Kurul görevini ise Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu yapacaktır.

h) Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluş ve işleyişi, görev ve yetkileri ve yargılama usulleri ile ilgili diğer hükümler kuruluş kanununda gösterilecektir. Anayasanın teminatı altında bulunan savunma hakkını zedelemeyecek biçimde süratli yargılamayı sağlayıcı hükümler ile ceza hükmü taşıyan genel ve özel kanunlarda yazılı hangi suçların görev kapsamına gireceği hususları da kanunda yer alacaktır. Ayrıca, Devlet Güvenlik Mahkemelerinde görevlendirilen hâkim, savcı ve savcı yardımcılar ile diğer görevlilerin, ödenek ve yollukları ile mahkemelerin ve görevlilerin güvenliğini sağlayıcı hususlar kanunda düzenlenecektir.

Madde 138 — Fıkra 4 gerekçesi :

Savaş halinin özellikleri ve savaş halinde belirecek ihtiyaçlar gözönünde tutulduğunda, askerî mahkemelerde, hâkim niteliğine sahip üyelerin çoğunlukta bulunması şartının aranmaması gerektiğini kabul zorunluğu vardır.

Bu bakımdan dördüncü fıkraya (...Savaş hali dışında) ibaresi eklenerek fıkra yeniden düzenlenmiştir.

Madde 148. — Fıkra 2 gerekçesi :

Anayasa Mahkemesinin, siyasi partilerin kapatılmasıyla ilgili dâvalara da duruşmalı olarak bakmasında yarar görülmüş ve bu amaçla ikinci fıkrada gerekli değişiklik yapılmıştır.

Geçici madde 22. — Gerekçesi :

Son yasama yılındaki durum gözönünde tutularak, bugünkü ihtiyaçları karşılayacak bir hüküm geçici madde halinde tedvin edilmiştir.

Anayasa Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Esas No. : 2/815

Karar No. : 7

Yüksek Başkanlığa

T. B. M. M. 397 üyesinin 9 Temmuz 1961 tarihli 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5 maddesinin değiştirilmesine ve Anayasaya 2 geçici madde eklenmesine dair teklif, 25 . 1 . 1973 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş olmakla, Hükümet temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere edilmiştir.

Teklifin tümü müzakere ve kabul edildikten sonra maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Anayasanın 30 ncu maddesine 4 ncu fıkrasının değiştirilmesine dair 1 nei maddenin müzakeresi yapılarak bu madde tadilen ve şu gerekçelerle kabul edilmiştir :

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 15 nei maddesi ile kabul edilmiş olan otuz günlük gözaltında tutma süresi, sözü geçen maddenin Anayasa Mahkemesi tarafından, 14 Ekim 1972 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan, esas 1971/31, karar 1972/5 sayılı ve 15 ve 16 Şubat 1972 tarihli kararı ile iptal edilmiştir. Bu bakımdan otuz günlük gözaltında tutma süresi işletilemez hale gelmiştir. Toplum bakımından büyük önem taşıyan ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev ve yetki alanına giren suçluluk halleri ile genellikle savaş veya Sıkıyönetim hallerinde ve kanunun açıkça belli ettiği hallerde toplu olarak işlenen suçlarda kırksekiz saatten veya yedi günden fazla bir sürenin kabul edilmesi kesin bir ihtiyaçtır. Ancak, teklifte genellikle kabul edilecek onbeş günlük sürenin azamî sınır teşkil ettiği dikkate alınarak metne daha fazla açıklık kazandırılmıştır.

Bu maddede geçen «yakalama» deyiminin, «gözaltına alma» halini de kapsadığı ve dolayısıyla «yakalama ve tutuklama» halinde bu kimseler için öngörülen hükümlerin, «gözaltına alma» kimseler hakkında da geçerli olması gerektiğinde Komisyonumuzca tam bir görüş birliğine varılmıştır. Ancak, fıkranın son cümlesindeki «yakalanan veya tutuklanan kimsenin yakınlarına hemen durumunun bildirilmesi» hususunun, sadece gözaltına alma veya tutuklama halini yakınlarına bildirme zorunluğunu ifade edeceği; maddenin 3 ncu fıkrasında zikredilen «yakalama ve tutuklama sebeplerinin» ise yakalanana bildirilmesinin gerekli olduğu ve fakat bu sebeplerin yakalananın yakınlarına, soruşturmanın selâmeti ve emniyet mülâhazaları ile bildirilmesi gerekmeyeceği görüşünde birleşilmiştir.

Diğer taraftan bu fıkrada tâyin edilen en çok onbeş günlük tutuklama süresinin aynı suç sebebiyle ve ortaya yeni bir hadise, yeni deliller çıkması gibi muhik bir sebep yok iken aynı şahıs için mükerreren kullanılarak müddetin uzatılmasının mümkün olmadığını da gerekçede açıkça gösterilmesi kararlaştırılmıştır.

Yukarıda arz edilen sebeplerle teklifin 1 nei maddesi tadilen kabul edilmiştir.

Anayasanın 57 nei maddesinin değiştirilmesini öngören teklifin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Anayasanın 136 nei maddesine 2, 3, 4, 5, 6, 7 nei fıkralar eklenmesine dair madde teklifte olduğu şekilde aynen kabul edilmiştir.

Anayasanın 138 nei maddesinin 4 ncu fıkrasının değiştirilmesine dair olan teklifin 4 ncu maddesi maddenin sevk gerekçesindeki espriye bağlı kalınarak, metne açıklık kazandırılması maksadıyla tadilen kabul edilmiştir.

Anayasanın 148 nei maddesinin 2 nei fıkrasının değiştirilmesine dair olan teklifin 5 nei maddesi teklifte olduğu şekilde aynen kabul edilmiştir.

Teklifin 6 ncı maddesinde Anayasaya geçici 21 ve 22 ncı maddeler eklenmesine dair olan hükmün ayrı iki madde halinde tedvini uygun görülerek Anayasaya geçici 21 ncı madde olarak eklenmesi, teklifte 6 ncı madde olarak düzenlenmiş ve geçici 21 ncı madde teklifte olduğu şekilde aynen kabul edilmiştir.

Anayasaya geçici 22 ncı madde eklenmesine dair teklif 7 ncı madde olarak düzenlenmiş ve 1 Mart 1973 tarihi 30 Mart 1973 tarihi olarak değiştirilmiş ve Hazine'den yardım alacak partiye ait nitelikler arasına bu tarihe kadar grubunu kaybetmemiş olması şartı tasrih edilmiştir.

Teklifin 7 ncı maddesi madde numarası değiştirilerek 8 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Anayasa Komisyonu Başkanı

Adana
C. Akçah

Afyon
H. Dinçer

Çanakkale
R. Sezgin

Erzurum
S. Aras

Ordu
C. Ekinci

Sözcü

Denizli
F. Avcı

Ankara
E. Paksüt

Erzurum
C. Önder

İmzada bulunamadı

İstanbul
İ. Sancar

Kâtip

Isparta
Y. Uysal

Çanakkale
K. Bağcıoğlu

Erzurum
N. Gacıoğlu

Kastamonu
S. Keskin

Ordu
K. Sensoy

136 ncı ve geçici 21 ncı maddelere karşıyız. Karşı oy yazımız eklidir. Bu konuda söz hakkımız saklıdır.

Tekindag
Y. Alpaslan

Erzurum
G. Karaca

İçel
T. Özgüner

İstanbul
(Ayrıca 30 ncü madde için söz hakkım saklıdır.)
R. Ülker

Kastamonu
M. Seydibeyoğlu

KARŞI OY YAZISI

T. C. Anayasasının 136 ncı maddesine yeni fıkralar eklenmesi ve geçici madde olarak 21 ncı maddenin düzenlenmesine aşağıdaki sebeplerle karşı olduğumuzu arz ederiz.

1. — (Madde 136) : Anayasamızın 32 ncı maddesi yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamayacağı hükmünü getirdiği gibi gerekçesinde de ihtisas mahkemeleri kurulmasına engel bir durum olmadığı belirtilmiştir. Birtakım toplum suçlarının özellik taşıdıkları doğrudur. Fakat bu özellikleri bilen ve konuyu ihtisas haline getirmiş mahkemeler kurmak mümkündür ve basın mahkemeleri, döviz mahkemeleri buna örnek teşkil etmektedir. Bizim fikirlerimiz esas itibariyle bu yolda olmakla birlikte güvenlik mahkemeleri kurulmasında yarar bulunduğu yolunda bir eğilim de ortaya çıkmıştır. Biz, bu eğilimi değerlendirmek ve olağanüstü bir yargı mercii niteliğini almamak kaydı ile güvenlik mahkemeleri kurulması fikrini prensip itibariyle benimsemiş idik.

Anayasamız, kuvvetler ayrımını temel ilke olarak kabul etmiş ve yargı erkini siyasal etkilerden korumaya çalışmıştır. Ancak kurulması öngörülen Devlet Güvenlik Mahkemesinin sivil hâkimlerinin ve savcılarının tâyininde bu temel ilkeden ayrılarak yeni atama mercileri ve usulleri getirilmek istenmektedir. Bu davranış hem normal atama kurullarına bir nevi güvensizlik havasının yayılmasına ve hem de daha kuruluşta bu müesseselerin gölgelenmesine yol açacak mahiyettedir.

Komisyonca kabul edilen metinde beş üyeli mahkemenin iki üyesi ile bir yedek üyesinin askerî yargıç olması ve bunların kendi özel hükümlerine göre atanması esası getirilmiştir. Bu atama keyfiyeti bir Hükümet tasarrufu olduğuna göre Başkanla diğer iki asıl ve bir yedek üyenin atanması hususunda benimsenen, Bakanlar Kurulunca her boş yer için gösterilen bir misli aday arasından Yüksek Hâkimler Kurulunca seçilmesi kabul edilebilecek bir esas olamaz ve yargı organının bağımsızlığı ilkesini ortadan kaldırır, kurulacak mahkemeyi olağanüstü yargı yetkisine haiz bir merci niteliğine büründürür.

Bu mahkemelere seçilecek kişilerde diğer mahkemelerde görev yapan yargıçlardan fazlaca birtakım vasıflar ve yetenekler aranıyor ise; bunu sağlayacak şartlar ve usuller Kuruluş Kanununa konulacak özel hükümlerle mümkün kılınabilir ve bir temel ilke feda edilmeden, mahzurlar önlenebilirdi.

Siyasal gücün her zaman adalet kadrosunu tümüyle ve her yönüyle tanıması mümkün değildir. Bu tercihin adalet kadrosunun başında bulunanlarla istişareden sonra yapılacağı akla gelebilir veya öne sürülebilir. Bu takdirde ise, bir temel ilkenin zedelenmiş olmasından başka bir sonuç doğmayacaktır. Bakanlar Kurulunun aday tespitini kendi ölçülerine göre tespit etmesi halinde ise, siyasal gücün yapacağı tercihlerin isabetsiz olması ihtimali kuvvetlenecektir.

Bu nedenlerle madde Hukuk Devleti temel ilkesi açısından kabule şayan görülmemiştir.

2. — (Geçici madde 21) : Sıkıyönetim bir Anayasa müessesesi olmakla beraber, normal yönetimdeki hak ve özgürlüklerin bir kısmını kayıtlayan ve durduran bir yönü vardır. Bu sebeptendir ki, Sıkıyönetime Anayasamızın 124 ncü maddesinde sayılan hallerde başvurulur ve bu hallerin devamınca da sürdürülür. Sıkıyönetimin devamınca müessiriyetini sağlamak için konulmuş hükümler de ancak bu süre için geçerli olur. Sıkıyönetim idaresinin devamında fayda görülmediği ve kaldırıldığı ahvalde, onun müessiriyeti için konulmuş tedbirlerin de birlikte kaldırılması doğaldır, normal hayata dönüşün temel koşuludur. Halbuki geçici 21 ncı madde ile bu temel ilke bertaraf edilmiş, bir yandan olağan şartlara dönüldüğü gerekçesiyle Sıkıyönetim kaldırılırken, diğer taraftan bu şartlara dönülmesini temin için Sıkıyönetimle birlikte kurulan mahkemeler devam ettirilmek istenmektedir.

Kaldı ki, geçici 21 nci madde bir başka mahzuru da beraberinde getirmektedir. Maddenin son fıkrasında kamu dâvası açılmamış olan dâvaların yürürlükteki kanun hükümlerine tabi olarak görevli ve yetkili mahkemelere gönderileceği vazedilmiş bulunmaktadır. Böylece ortaya çelişik bir durum çıkmaktadır. Aynı zamanda işlenmiş aynı mahiyetteki suçlardan birisinin faili Sıkıyönetim Mahkemesinde yargılanırken, bir diğeri adli mahkemelerde yargılanacak, bu suretle de ikili yargı durumu doğacaktır.

Bu nedenlerle ve maddeyi tümü ile Hukuk Devleti ilkesiyle bağdaştıramadığımızdan karşı bulunuyoruz.

Tekirdağ
Yılmaz Alpaslan

Erzurum
Gıyasettin Karaca

İçel
Turhan Özgüner

Kastamonu
Mehmet Seydibeyoğlu

İstanbul
Reşit Ülker

TEKLİF METNİ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 30, 57, 136, 138 ve 148 nci maddelerinin bazı fıkralarının değiştirilmesi ve 2 geçici madde eklenmesi hakkında teklif

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 30 ncu maddesinin 4 ncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde — 30 — Fıkra 4

Yakalanan veya tutuklanan kimse tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç kırksekiz saat ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev ve yetkilerine giren suçlar ile kanunun açıkça belli ettiği hallerde toplu olarak işlenen suçlarda ve genel olarak savaş veya Sıkıyönetim halinde, onbeş gün içinde hâkim önüne çıkarılır. Bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınamaz. Yakalanan veya tutuklanan kimse, hâkim önüne çıkarılınca durum hemen yakınlarına bildirilir.

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 57 nci maddesinin 2 nci ve 3 ncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 57. — Fıkra 2,3

Partilerin iç çalışmaları, faaliyetleri, Anayasa Mahkemesine hangi hallerde ve ne suretle hesap verecekleri ve bu mahkemece malî denetimlerinin hangi hallerde ve nasıl yapılacağı, demokrasi esaslarına uygun olarak kanunla düzenlenir.

MADDE 3. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 136 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Madde - 136. — Ek fıkra ; 2, 3, 4, 5, 6, 7

Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur.

Devlet Güvenlik Mahkemesinde bir başkan, dört asıl ve iki yedek üye ile bir savcı ve yeteri kadar savcı yardımcısı bulunur. Başkan, iki asıl ve bir yedek üye ile savcı, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; iki asıl ve bir yedek üye birinci sınıf askerî hâkimler arasından; savcı yardımcıları ise Cumhuriyet savcıları ve askerî hâkimler arasından atanır.

Devlet Güvenlik Mahkemesi başkanlığı, üyeliği, yedek üyeliği, savcılığı ve savcı yardımcılığı atamalarında Bakanlar Kurulunca her boş yer için bir misli aday gösterilir. Bu adaylar arasından Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimlerinin atanması Yüksek Hâkimler Kurulunca, savcı ve yardımcılarının atanmaları Yüksek Savcılar Kurulunca; askerî hâkimlerden üye ve savcı yardımcılarının atanmaları ise özel kanunlarında gösterilen usule göre yapılır.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri başkan, üye ve yedek üyeleri ile savcı ve savcı yardımcıları üç yıl için atanırlar, süresi bitenler yeniden atanabilirler.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri kararlarının temyiz mercii Yargıtayda yalnız bu mahkemelerin kararlarını incelemek üzere kurulacak daire veya daireler; Genel Kurul ise, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kuruludur.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluş ve işleyişi, görev ve yetkileri ve yargılama usulleri ile ilgili diğer hükümler kanunda gösterilir.

ANAYASA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİSİ

*T. C. Anayasasının 30, 57, 136, 138 ve 148 nci maddelerinin bâzı fıkralarının değiştirilmesi ve 2 ge-
çici madde eklenmesi hakkında 397 T. B. M. M. üyesinin teklifi*

MADDE 1. — T. C. Anayasasının 30 ncu maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştiril-
miştir :

Madde 30 — Fıkra 4

Yakalanan veya tutuklanan kimse, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç 48 saat ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev ve yetkilerine giren suçlar ile kanun açıkça belli ettiği hallerde toplu olarak işlenen suçlarda ve genellikle savaş veya sıkıyönetim hallerinde, kanunlarda gösterilen süre içinde hâkim önüne çıkarılır; bu süre 15 günü geçemez. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın, hürriyetinden yoksun kılınamaz. Yakalanan veya tutuklanan kimsenin durumu hemen yakınlarına bildirilir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Teklif metni)

MADDE 4. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 138 nci maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 138 — Fıkra 4

Askerî mahkemelerde, savaş hali dışında, üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahibolması şarttır.

MADDE 5. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 148 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 148 — Fıkra 2

Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar ile siyasî partilerin kapatılması hakkındaki davalar dışındaki işleri, dosya üzerinde inceler. Ancak, gerekli gördüğü hallerde, sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri çağırır.

MADDE 6. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

Geçici madde 2

Sıkıyönetimin kaldırıldığı tarihte sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder. Kamu davası açılmamış olan dosyalar ise niteliklerine ve yürürlükteki kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mahkemelere verilir.

Geçici Madde 22

1 Kasım 1972 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunup da 1 Mart 1973 tarihine kadar milletvekili genel seçimlerine katılma niteliği kazanmış olan siyasî partilere de, Anayasasının 56 ncı maddesindeki şartlar aranmaksızın, kanunun öngördüğü ölçüye göre Devletçe yardım yapılır.

MADDE 7. — Bu Anayasa değişiklikleri ve eklenen geçici maddeler yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(Anayasa Komisyonu değiştirişi)

MADDE 4. — T. C. Anayasasının 138 nci maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki Şekilde değiştirilmiştir.

Madde 138 — Fıkra 4

Askeri mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahibolması şarttır. Ancak, savaş halinde bu şart aranmaz.

MADDE 5. — Teklifin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — T. C. Anayasasına aşağıdaki geçici 21 nci madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 21. — Sıkıyönetimin kaldırıldığı tarihte sıkıyönetim mahkemelerinde görölmekte bulunan dâvalar sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder. Kamu dâvası açılmamış olan dosyalar ise niteliklerine ve yürürlükteki kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mahkemelere verilir.

MADDE 7. — T. C. Anayasasına aşağıdaki geçici 22 nci madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 22. — 1 Kasım 1972 tarihinde T. B. M. M.'de grubu bulunup da 30 Mart 1973 tarihine kadar grubunu muhafaza etmiş ve Milletvekili Genel Seçimlerine katılma niteliği kazanmış olan siyasi partilere de Anayasanın 56 ncı maddesindeki şartlar aranmaksızın, kanunun öngördüğü ölçüye göre Devletçe yardım yapılır.

MADDE 8. — Bu Anayasa değişiklikleri ve eklenen geçici maddeler yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

